VASZARY JÁNOS (1867-1939)

AKT TENGERPARTON, 1938

Olaj, vászon, 47x62 cm
Jelezve jobbra lent: Vaszary J.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 40 000 EUR

REPRODUKÁLVA:

- Petrovics Elek - Kárpáti Aurél: Vaszary. Budapest, 1941., 72. oldal
- Vaszary János (1867-1939) gyűjteményes kiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2007. október 18. – 2008. február 10., 285.

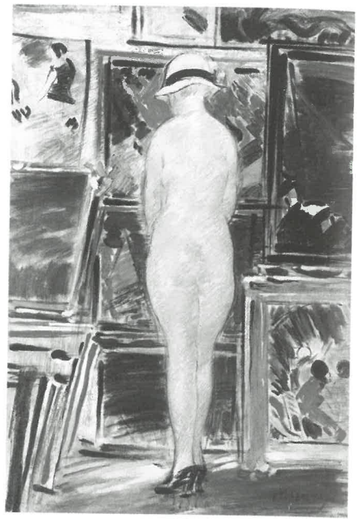

VASZARY János: Akt a műteremben
Olaj, vászon 72,5x50 cm
(Mű-terem galéria, 2000. tavaszi aukció)

A PÁLYA VÉGÉN

Az *Akt a tengerparton* című mű festése Vaszary János életpályájának utolsó szakaszára esett. Az idős Vaszary akkorra valóban és a szó minden értelmében mester: több generáció számára, számos művészegyesület elnöke, köztiszteletben álló személyiség, és cseppet sem mellékesen, a franciás hangzású, expresszív kolorizmus, az école de Paris legjelentősebb hazai képviselője. Vaszary egész életén át tartó mediterráneum-rajongása az 1930-as évek elejétől rendszeres kielégülést talált: az idős festő a teleket Budán, a tavasz és a nyár egy részét pedig Olaszországban töltötte. Rimini, Alessio, Sapallo vagy Taormina azonban nemcsak a tengerparti pihenés, de az élménygyűjtés és a munka színhelyei is voltak, mint azt számos, nyaralásai helyén készült rajza, pasztell- és olajképe tanúsítja.

TENGER, NŐK, NAPERNYŐK

A tengerparti társaság, a fürdőzők és a színkos napernyős strand már az 1920-as évek közepétől műveinek állandó motívuma, és utolsó, halálakor még befejezetlen képén, az alessio-i emlékeit megörökítő *Fehér hajó* (1939. MNG) című strandképen is feltűnnek. A tengerparti ihletettségű művek az életmű korábbi szakaszaiból ismert Balaton-képekkel mutatnak tematikus és kompozícionális rokonságot. A másik, képünk szempontjából döntő tematikus vonulatot Vaszary érett aktábrázolásai jelentik *(Akt a műteremben, Modell)*. Ezek közös jellemzője a meztelen női test és a környezet, a tárgyak között fennálló bizarr és olykor frivol feszültség - képünk láttán is felmerül a kérdés: mit keres a piros tűsarok a tengerparti homokon?

SZÍNFESTÉSZET ÉS ÜRES KÉPSÍK

Vaszary 1925-ös párizsi útjához kötődő és érett műveit meghatározó stílusfordulata képünkről is leolvasható: tiszta színfestés, üres képsík, minimálisra redukált színek, a vízfestékszerűen, sok oldószerrel felvitt olajfesték a vászonalapot látni engedő laza sávjai. És még valami, ami ezeknél sokkal ritkább: titán fehérrel felül-festett fehér színek, sokféle fehér egymás mellett és egymást részben átfedve. A test modellálását segítő, a cipő és a drapéria erős színeit fokozó fehér sávok és a festésből kihagyott vászon színtelen felületei Vaszary *Tengerparton* (1938 körül, magántulajdon) című olajfestményéhez hasonlóan fogják keretbe a képet. A nem valóságos színek (fekete, fehér) és a nagyon is valóságosak kettősségére épülő kép Vaszary egyik, a *„tömören megfogalmazott hatások azonnali közbelépését, felfokozott erejét"* sürgető ars poeticájának az illusztrációja is lehetne (Vaszary, 1930, 6.).

PÁRHUZAMOK

Képünk sokban rokon Vaszary két 1930-as évek végi strandképével a *Labdázók a tengerparton* című képpel, és a Vaszary hátulnézetből festett csoportképeinek típusát példázó *Tengerparton* cíművel. A *Labdázók* című festményen a baloldali képteret a vászon magasságában kitöltő alakjai és képtér tagolása, a *Tengerparton* címűn szélesvásznú filmeket idéző fehér kerete és kiüresített képsíkja szinte megegyezik képünkével.

Az *Akt a tengerparton* ez utóbbi egy alakra redukált újrafogalmazásának tekinthető.

Berecz Ágnes